

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI DE CLUJ- GHERLA. CU UN ADAOS NEOFICIAL

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

Pastorală de Invierea Domnului 1935.

IULIU

din îndurarea lui Dumnezeu și grația Sfântului Scaun Apostolic al Romei

Episcop român unit de Cluj—Gherla,

Veneratului Cler și iubitului popor dreptcredincios,

Dar și Binecuvântare dela Dumnezeu Tatăl și Mântuitorul Nostru Isus Hristos.

Venerați Frați, Preaiubiți Fii!

Hristos a înviat!

Fericitoare cântare de biruință se desprinde de pe buzele credincioșilor, a sutelor de milioane, cari peste nouăsprezece veacuri adevăresc, cum nu se poate mai luminat „Invierea Domnului”. Toți aceștia, în lumina credinței, îl văd pe Domnul, înviat din morți, biruitor, cu moartea Sa puterea morții căleând, dăruind tuturor viață. Această viață străbate sufletul lor, revărsând bucuria fără nume, în veșnic proaspătă cântare: *Hristos a înviat.*

Fericiți cei credincioși. Fericiți cei ce n'au văzut și au crezut; cari în sfintele Taine ale credinței și-au curățit sufletul și în curățenia sufletului lor pot vedea pe Dumnezeu și pot roști cu Tomă: Domnul meu și Dumnezeul meu, închinându-se Lui. Cu adevărat „fericiți cei curăți cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”.

Acești curăți, sunt cei ce se bucură din plin, de lumina Invierii Domnului și împărtășesc toată bogăția cerului

vieții noi, coborâtă de Domnul în sufletul omenirii.

Pentru această viață nouă, dăruită lumii, a venit Domnul în lume. Nu ca să judece lumea, a venit Domnul, așa cum singur bine a voit a ne spune, ci ca să se mântuească lumea prin El.

Această mântuire și această viață ne-a câștigat-o cu prețul scump și mare, peste toată cuprinderea minții noastre, a vieții Sale, jertfită pe sfântul lemn al Crucii. Astfel, unde a prisosit păcatul mai mult, a prisosit darul lui Dumnezeu. Darul vieții noi, întru Hristos Isus, Domnul nostru.

„Eu am venit, ca viața să aibă și din prisosința să aibă”, zice Domnul. Cu prisosință, cu bogată prisosință, ne-a dăruit viața darului dumnezeesc, viața Sa. Aceasta prin credința la care ne-a chemat: „Ca tot cei ce crede să nu piară, ci să aibă viața de veci”.

Cale luminată ne-a deschis Domnul spre această viață a Lui, El singur

s'a făcut calea noastră, luminată cu lumina dumnezească a Evangheliei Sale, a dumnezeștilor Sale descoperiri, a veșnicului Adevăr. Ne-a așezat întru adevăr și dreptate și întru aceasta ne-a dăruit viață nouă.

Ne-a scos din întunec și din umbra morții, ne-a desorbit din sclăvia păcatului, ne-a ridicat la libertate, la libertatea fiilor lui Dumnezeu, sfărmand cătușele morții, și ne-a făcut fii ai luminii și ai vieții. Când vă va desrobi pe voi Fiul lui Dumnezeu, zice Domnul, atunci veți fi cu adevărat liberi. Căci tot cel ce face păcatul, rob este al păcatului. Această robie Domnul o a sfărmat și a luat adevărata desrobire obștească, pentru neamul omenesc întreg, dăruind adevărata libertate. Întru libertate ne-a chemat Domnul, spune Apostolul neamurilor, Pavel, și așa este. Această libertate a vieții este darul dumnezeesc revărsat de Domnul în lume.

Către această viață nouă a libertății întru Dumnezeu, ușurată de toată legătura întunerecului, ne-a deschis Domnul calea împărătească, făcându-se El singur calea noastră: *"Eu sunt calea, adevărul și viața"*. Cine îmi urmează mie nu umblă în întunec.

Pe această cale suntem așezați, întru acest dumnezeesc adevăr am fost luminați și îndrumați spre această viață, care este Hristos Domnul. El s'a făcut viața noastră și ne cheamă la Sine să împărtășim această viață. Ne cheamă să-l urmăm poruncile, căci porunca lui Dumnezeu, viață veșnică este, ne-o spune Domnul. Lumina poruncilor Domnului să străbată viața noastră întreagă: gândurile, vorbele, și faptele vieții noastre să fie însuflețite de sufletul poruncii lui Dumnezeu, ca să putem rosti cuvântul sfântului Apostol Pavel: *"Trăiesc eu, dar nici nu trăiesc eu, ci trăiește Hristos întru mine"*. Aceasta-i împărtășirea vieții Domnului. Aceasta-i viața lui Hristos întru noi. Aceasta-i împărtășirea biruinței Domnului asupra morții. Impărtășirea Învierii Lui prea

mărite a treia zi din morți. Aceasta-i pacea, care întrece toată mintea. Pacea care ne-a dat-o Domnul și pe care lumea nu poate să ni-o dea.

Pentru a ne bucura de această pace, pentru a trăi această viață a Domnului, trebuie să ne aflăm aproape de El. Pe calea Lui, pe calea luminată de adevărul dumnezeștilor Sale cuvinte. Trebuie să ne aflăm în starea darului sfințitor, de viață dătător, ce izvorește nesecat, din Sfintele Taine ale Domnului.

Cu câtă durere rostea Domnul: *"Nu vreți să veniți la mine ca să aveți viață"*. Da, prea iubiți credincioși mulți sunt cari nu doresc să meargă la Domnul pentru a lua suflet de viață. Rătăcesc departe, pe alte căi, cari nu sunt ale Domnului, se încălesc în alte învățături, feliurite rătăciri cari nu sunt adevărul Domnului, care este Unul, nestrămutat și veșnic. Departe de izvorul vieții își sapă, cum spune Sf. Scriptură, gropi cari nu pot să cuprindă apa vie. Se afundă și se cufundă întru întunec și întru umbra morții. Mulți, foarte mulți, caută mângăiere și bucurie în păcat și fărădelege și nu este pace, pentru că nu este și nu poate fi pace, pentru cei fărădelege. Vai de viața și de sufletul acestora. *"Nu vreți să veniți la mine, pentru că să aveți viață"*, le zice Domnul tuturor acestora. De orice vârstă și de orice stare ar fi. Tutoilor familiilor, cari au îndepărtat pe Domnul din sinul lor, se îndreaptă același cuvânt de durere din partea Celui părăsit și totuși este singurul, care poate da mângăiere, fericire și pace: Domnul Isus. *"Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați și eu vă voi odihni pe voi"*.

Peste veacuri răsună glasul dulce și dumnezeesc de chemare. Veniți la odihna păcii Fiului lui Dumnezeu, mort pe Cruce și înviat, preamărit, a treia zi din morți, pentru această odihnă a sufletelor noastre, a sufletului neamului omenesc întreg. Pentru pacea noastră. Pentru că El, Domnul, s'a făcut împăcarea noastră.

În zbuciumul, peste măsură chinui-

tor, al sufletelor din zilele grele și rele, prin cari trecem, pentru că „zilele cu adevărat grele sunt”, nu este alta nădejde de scăpare, de însănătoșire și de viață, decât întoarcerea spre Domnul. Ascultarea glasului dumnezeesc. „Veniți la mine toți și eu vă voi odihni pe voi”.

Veniți la izvorul vieții cu toții. Să ne așezăm pe cărarea Domnului, a poruncilor Sale sfinte. Să primim în suflete adevărul învățăturilor Sale, să aprindem lumina dumnezească în suflete și să-L cuprindem pe Domnul în sînul familiilor noastre. Să deprindem pașii pruncilor noștri și a tineretului nostru pe cărarea ce duce spre altarul Domnului. Cu toții să ne așezăm întru ascultarea cuvântului lui Dumnezeu, care este suflet și viață și vom avea viață întru noi. Viața Domnului și pacea Lui. Odihna sufletelor noastre. Așa au trăit părinții noștri, moșii și strămoșii noștri. Cu această dumnezească lumină în suflet a străbătut un neam de adevărați creștini, cărarea lungă și grea a veacurilor, cu nădejde în Dumnezeu și în dreptatea Lui și a ajuns biruitor ziua mare a Învierii neamului, întru această dreptate a lui Dumnezeu. Și bucuria i-a fost mare.

Bucuria i-a fost mare în mijlocul tuturor greutăților. Mare, cât i-a fost credința. Mare, cât i-a fost de mare sufletul creștinesc, luminat și întărit de viața Domnului său, care prin credință trăia întru El.

„Darul Domnului nostru Isus Hristos cu voi.

Dragostea mea cu voi cu toți întru Hristos Isus. Amin“.

Cluj, din Reședința noastră episcopescă, Învieria Domnului 1935.

Episcop Iuliu.

Aceasta pastorală se va ceti din partea Onorat Frățiilor Voastre poporului credincios în prima zi de Paști, iar în filii în ziua a doua. Unde sunt mai multe filii, se va ceti și a treia zi de sărbătoare.

Cluj, la 20 Aprilie 1935.

Pentru a ne putea bucura și azi de aceeași bucurie mare, trebuie să le urmăm credința și bunătatea lor. Vi vom fi numai prin aceeași credință vie, tari și puternici numai prin puterea vieții darului dumnezeesc, prin aceeași nestrămutată credință.

Aceasta să străbată sufletul neamului întreg, toate așezările de Stat, toată viața țării.

Astfel înnoți sufletește, peste tot și întru toate, „Domnul va da putere poporului Său, și va binecuvânta poporul Său cu pace“.

Această înnoire să înceapă în fiecare din noi, în familiile noastre, în pruncii noștri; prin toate treptele vârstei, înnoind puternic un neam întreg, binecuvântat de Dumnezeu.

Acest gând să străbată sufletul fiecăruia dintre noi, și aceasta hotărîre să trăească întru noi în toate zilele noastre și atunci să ne bucurăm, pentru că Domnul este aproape. Dacă Domnul este cu noi, cine este împotriva noastră?!

Aceasta va fi adevărata noastră înnoire, și învierea neamului întreg.

Să se scoale Dumnezeu și să se risipească vrășmașii Lui.

Hristos a înviat!

Să ne închinăm sfintei Învierii Lui celei de a treia zi!

Pastorala Corului Episcopesc privind alegerea de Mitropolit

Veneratului Cler și întreg poporului credincios al Provinciei bisericești române unite de Alba-Iulia și Făgăraș, Mântuire și Binecuvântare.

Venerați Frați și Iubiți Fii,

Mare bucurie Vă vestim! Sfântul Părinte Papa Piu XI. îndemnat de dragostea părințească, ce o poartă Sfinței noastre biserici, Veneratului nostru Cler i-a dat și pe mai departe privilegiul — foarte rar în biserica catolică — de a propune trei persoane potrivite pentru împlinirea scaunului arhiepiscopesc și mitropolitan de Alba-Iulia și Făgăraș, pe care l-am avut și în trecut, începând dela unirea noastră cu Roma, și la 11 Martie a. c. a binevoit a da preaînalta sa aprobare Regulamentului, ce trebuie observat la Sinodul mitropolitan electoral.

Conciliul Provincial I. aprobat de Sfântul Scaun Apostolic al Romei, la Tit. II. c. III. Art. 3, dă drept Episcopului senior, și-l obligă, ca devenind vacant scaunul mitropolitan, să convoace și să prezideze sinodul electoral. Prin Tit. II. c. V. Art. 2 se dă drept de vot „viril“ (din oficiu) la sinodul electoral tuturor membrilor Veneratului Capitlu din Blaj, tot așa prin Tit. II. c. VIII. Art. II. p. 9 se dă acest drept și tuturor vicarilor foranei, protopopilor și locțiitorilor acestora, din arhidieceză.

Dupăce Episcopul Blajului a devenit Mitropolit și s'au înființat Eparhiile de Gherla și Lugoj, la alegerea Mitropolitului au votat și Protopopii și delegații clerului din părțile, ce au aparținut mai înainte la Eparhia Blajului: După război, tăcându-se o nouă arondare a eparhiilor, în arhidieceză au rămas numai 24 protopopiate, mai puțin decât a avut la cele din urmă alegeri de Mitropolit Eparhia Gherlei, așa că dacă s'ar fi ținut praxa din tre-

cut, arhidieceza ar fi avut cu mult mai puțin voturi decât eparhiile sufragane împreună. Fiind însă Mitropolitul nu numai Capul bisericii române unite ci totodată și Chiriarhul Arhidiecezei, am cerut și Sfântul Scaun a hotărât, că de aci încolo 3/5 din voturi să fie ale arhidiecezei de Blaj iar 2/5 să fie ale eparhiilor sufragane împreună, ori câte vor fi. În urma acestora în Regulamentul de alegere sus amintit s'a stabilit:

1. că la alegerea candidaților pentru scaunul mitropolitan să voteze 100 preoți, dintre cari 60 să fie din Arhidieceză și câte 10 din cele patru Eparhii sufragane.

2. Cei trei cari au întrunit mai multe voturi, se propun Sfântului Scaun pentru numire la scaunul mitropolitan vacant.

3. În Arhidieceză au drept cei 10 membrii ai Capitlului mitropolitan, directorul oficiului diecezan, directorul liceului de băieți „Sf. Vasile“, vicarul foraneu al Făgărașului cu notarul districtual, ales de Cler, al Vicariatului, și cei 23 protopopi cu notarii districtuali, aleși tot de Cler, ai protopopiatelor. În Eparhiile sufragane au drept de vot cei 6 canonici, directorul Oficiului eparhial, protopopul cu sediul în orașul de reședință, și alți doi protopopi mai vechi în funcțiune, având, firește, precădere eventualii vicari foranei.

6. Sinodul se convoacă și se prezidează de Episcopul senior al Provinciei și anume la Blaj, putându-se ținea aiurea numai pentru cauze grave și din consenzul tuturor Ordinariatelor.

La sinod participă, fără a vota, și ceilalți Episcopi, precum și vicarii capitulari, aceștia din urmă cu votul celor au în calitatea lor de canonici.

5. Membrii sinodului electoral se convoacă de Episcopul prezident pe calea propriilor Ordinariate dela cari primesc, pentru legitimarea dreptului de vot, scrisori de împuternicire. Pentru valoarea sinodului se cere prezența a cel puțin jumătatea membrilor.

6. Nimenea nu poate avea mai mult de un vot. Votul este unic și secret, urmând ca în ternarul candidaților să între, în seria numărului de voturi, cei ce au obținut mai multe voturi. În caz de paritate are întâietate cel cu vechirne mai mare în Ordinul sacru ce-l deține.

7. După alegere, Episcopii cari n'au intrat în ternarul proclamat în sinod, se pronunță în scris asupra rezultatului sinodului electoral, ale cărui acte se trimit apoi de președinte, în timp de 3 zile, Sfântului Scaun.

Venerați Frați și Iubiți Fii,

Schițând în cele de mai sus în general tot ce am crezut a fi necesar pentru orientarea obștească, ținem să Vă mai comunicăm, că luând în considerare toate împrejurările, am găsit a fi potrivit, ca pentru sinodul electoral, ce urmează a se ținea în Catedrala Științei Treimi din Blaj, să fixăm ziua de 7 Maiu a. c., Marți după Dumineca Tomii.

Acum, ca Bunul Dumnezeu să ne ajute, ca să fie numit la acest post de

mare și grea răspundere cea mai potrivită persoană, Vă rugăm, Venerați Frați și Iubiți fii, ca:

1. În toate bisericile Provinciei noastre mitropolitane, cu începerea din praznicul Invierii Domnului, în 28 Aprilie a. c. până în ziua alegerii la 6 Maiu din acest an inclusiv, adică timp de 9 zile, seară de seară să se cânte Paraclisul, sau Canonul de mângâiere către Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, cerând „să mijlocească dela Dumnezeescul Ei Fiu, să nu caute la păcatele și slăbiciunile noastre“ și să trimită pe Spiritul Sfânt asupra preoților alegători și să-i lumineze, ca să-și poată da votul pentru cel mai potrivit la aceasta mare vrednicie ierarhică.

2. În ziua alegerii, Marți în 7 Mai 1935, la ora 8 dimineața, să se slujească sfânta Liturghie în toate bisericile din întreaga noastră mitropolie, cu invocarea Spiritului Sfânt, ca toate lucrările acestui sinod electoral și mai cu seamă rezultatul final să fie spre mărirea lui Dumnezeu și spre binele sfintei noastre biserici.

3. După ziua alegerii din 7 Mai a. c. până la numirea noului Mitropolit, să se cânte la sfârșitul Liturghiei din toate Duminecile și sărbătorile „Impărate ceresc“ și să se rostească de câte 3 ori, în genunchi, „Tatăl Nostru,“ și „Născătoarea“, ca să fie numit cel mai potrivit în a conduce biserica noastră română unită.

Darul Domnului Nostru Ișus Hristos și iubirea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Spirit să fie cu voi cu toți. Amin.

București, în zilele de 10—11 Aprilie 1935.

ss. *Dr. Valeriu Traian Frențiu*
Episcop de Oradea.

ss. *Dr. Iuliu Hossu*
Episcop de Cluj—Gherla.

ss. *Dr. Alexandru Nicolescu*
Episcop de Lugoj.

ss. *Dr. Alexandru Rusu*
Episcopul Maramureșului.

ss. *Dr. Victor Macavei*,
vicar capitular al Arhidiecezei de
Alba-Iulia și Făgăraș.

Numiri.

Onoratul *Valer Fodor*, preot nou-
hirotont este numit *adminstrator lo-
cal* la parohia *Filia de sus* (tr. Iara).
Cluj, la 9 Februarie 1935.

Nr. 982.

Onoratul *Ambroziu Plaian*, preot
în *Stana* este numit *administrator
local* la parohia *Voivodeni* (tr. Gâr-
boului).

Din șed. conz. 4 Aprilie 1935.

Nr. 2155.

**Colectă pentru parohiile din
Vechiul Regat.**

Veneratul Cler cunoaște apelul fă-
cut de noi pentru *parohiile nou în-
ființate din Vechiul Regat*, cari sunt
la începutul înzestrării lor. La acest
apel ni-s'au trimis colecte din prea
puține parohii, cu rezultate puțin mul-
țumitoare. Nu putem să nu arătăm
durerea noastră sufletească.

*Cum din Eparhia noastră sunt
duși foarte mulți credincioși în
Vechiul Regat*, socotim, că concursul
nostru trebuie să fie cu mult mai mare
la înzestrarea acelor parohii.

De aceea lăsăm din nou, să se
facă colecte în toate bisericile în acest
scop, explicându-se poporului necesi-
tatea contribuției. Rezultatul se va tri-
mite Onoratei Administrații Capitulare
până la 1 Septemvrie 1935, cu pro-
vocare la acest ordin al nostru, ra-
portându-se acestui Ordinariat prin
oficiile protopopești, cari vor înainta
raport și conspect pentru tractul întreg.

Din șed. conz. 4 Aprilie 1935.

Nr. 2468.

Ziua pășunilor.

Incepând cu anul acesta autoritățile
administrative au luat salutara măsură,
ca în fiecare an toți locuitorii din co-
mune, într'o zi fixată să-și dea con-
cursul la curățirea pășunilor comunale.

Fiind de cel mai mare folos iniția-
tiva luată, lăsăm Veneratului Cler să
dea tot concursul cu sfatul și cu în-
demnul, în predici și cu alte ocaziuni,
ca să participe la aceasta lucrare toți
credincioșii.

Cluj, la 5 Aprilie 1935.

Nr. 2565.

„Răsboiul de mâine“.

În temeiul adresei Ministerului Cul-
telor și Artelor Nr. 59433/6997 din 1
Aprilie a. c, se recomandă Veneratului
Cler diecezan lucrarea „*Răsboiul de
mâine*“ de S. R. Formac, fiind folo-
sitoare întregii populații prin îndrumă-
rile ce cuprinde. Prețul 80 Lei.

Din șed. conz. 4 Aprilie 1935.

Nr. 2598.

Necrolog.

Cu durere anunțăm Veneratului Cler
că Mult Onoratul *Iuliu c. Suciu*
fost paroh protopop al tractului Mun-
ților Apuseni, în Abrud a repausat în
Domnul în ziua de 8 Martie 1935
în anul 63 al vieții și 37 al preoției.

Onorat Frățiile Voastre să aduceți
la altarul Domnului rugăciunile pii în-
datinate pentru odihna sufletului ador-
mitului în Hristos Frate.

Din șed. conz. 4 Aprilie 1935.

Nr. 2498.

Episcop Dr. Iuliu Hossu.

Partea neoficiala.**Evanghelia — luminarul lumii.**

de Ion Agârbiceanu.

„Așa a iubit
Dumnezeu lumea”

Invinuirea cea mai obicinuită, cea mai veche ca și cea mai actuală, ce se aduce adevărului și moralei pecetluite prin Invierea Mântuitorului, este că Evanghelia e pusă în slujba vieții de după moarte. Se poate că, — spun cei necredincioși — ateștii și materialistii, — după moarte să nu mai fie nimic. E probabil, că viața de după moarte să nu fie decât o himeră, dar chiar dacă ar fi realitate, ce preț poate avea pentru omenirea *ce trăește pe pământ*, legile și credința în legătură cu viața viitoare a morții?

O doctrină, o etică, un sistem filosofic, social sau politic, se prețuește după folosul practic pe care-l pot avea în perfecționarea vieții omenești în lume. Cele mai ideale și mai înalte teorii, dacă nu dau un sprijin în lupta omului în lume, dacă nu-l ajută în suportarea mai cu ușurință a vieții, și nu fac aceasta viață mai bună, mai dreaptă, mai fericită, — sunt valuri de fum ce se pierd în văzduh.

În idee, în sentiment, în credință și acțiune, omul caută un ajutor pentru sine însuși, pentru lupta sa. Doctrinile, credințele, disciplinele cari nu-i împrumută o armă de luptă, îl lasă rece. Și, în chip intrinsec, sunt fără de valoare pentru om.

De aceea Evanghelia nu este îmbrățișată cu sinceritate de imensa majoritate chiar a credincioșilor ei: nu le dă un razim în viață. E transcendentală. Ne pregătește nu pentru lumea și viața de pe pământ, ci pentru cea din ceruri.

Cu alte cuvinte: Revelația lui Hristos cel restignit și înviat, e sublimă, e supraumană, e desăvârșită, dar' nu e pentru noi oamenii pământului, cari avem alte nevoi și alte imperative pentru a fi fericiți, decât cele propovă-

duite în Evanghelia.

La formarea acestei concepții aproape comune despre creștinism, trebuie să mărturisim, că și noi, biserica învățătoare, suntem în parte vinovați. În decursul veacurilor noi n'am încetat să arătăm, în propovăduirile noastre, că este o prăpastie între pământ și cer, între viața trecătoare și cea vecinică. Noi înșine ne-am înverșunat să arătăm, că viața și lumea, în care trăește omul în trup, nu are nici un preț în tața veciniei, interpretând greșit sau exagerat cuvintele Scripturii: „Ce veți câștiga de veți dobândi lumea întreagă, iar sufletul vostru îl veți pierde?”

Propovăduirea disprețului față de lume de către predicatorii creștini, a contribuit, în mare măsură, la formarea acelei opinii curente și constante, că Evanghelia nu e o doctrină și o morală, — un program de viață, pentru omul pământean, ci numai pentru sufletul nemuritor.

Știm, însă, că Evanghelia nu a condamnat și nu condamnă decât răul din lume, lumea rea sub aspectul etic, prin dominarea ei de patimi și nu de rațiune sau conștiință.

Dacă Cel înviat din morți ar fi condamnat lumea și viața pământeană în bloc, în general, s'ar fi condamnat pe El însuși, fiindcă „toate prin Dânsul s'au făcut”.

Isus Hristos n'a putut însă condamna lucrul mâinilor Sale. Și însăși calitatea și misiunea Sa de Mântuitor, de Răscumpărător, ne arată imensul preț pe care El l-a pus lumii, adică *prețul pus pe omul trăitor pe pământ, nu în cer, în viața viitoare.*

„Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât a dat pe Unul născut Fiul al Său”...
Evanghelia e drumul omului trăi-

tor pe pământ, nu a spiritului nemuritor din viața vecinică. Ea a deschis un drum drept în lume, pentru omul în trup și spirit, nu pentru ingeri, pentru spiritul pur.

De aceea ea este programul de viață al omului muritor, al societății, al popoarelor. E adânc înrădăcinată în viața noastră de toate zilele. E directiva noastră ca singuratici, societate, neam sau omenire aici în lume.

Și încă în așa măsură e practică și actuală. *Evanghelia, și în așa măsură se pune în ea preț pe viața omului în lume, încât dela aceasta viață atărnă fericirea sau nefericirea vecinică.*

Nici o doctrină filosofică și nici o religie nu a mai dat o importanță atât de covârșitoare traiului omului în lume, ca și Evanghelia Celui înviat a treia zi.

Da! Există nemurirea sufletului și viața vecinică! Dar felul acestei vieți de după moarte, e cu totul în dependență de felul vieții noastre în lume.

Și, atunci, unde e disprețul Evangheliei față de traiul nostru în trup amărât? Unde este axa răsădită în viața de după moarte, când *nici nu putem ajunge la fericirea de acolo, decât prin o bună, înaltă, cinstită, eroică trăire a vieții ce ni s'a dat pe pământ?*

Adevărul și etica creștină nu sunt deci valori, cari să fructifice numai pentru viața viitoare. *Ci ele nu pot fructifica pentru ceriu, dacă nu se realizează întâi aici pe pământ.*

Cel ce se mântue, cel care ajunge la fericirea vecinică, trebuie să fie întâi un desăvârșit, un superior cetățean al pământului. Un om întreg, cinstit, drept, muncitor, modest, bun, altruist, — pentru a putea *ajunge un sfânt în cer.*

Iată deci, că Evanghelia e o povătuitoare și o poruncitoare pentru desăvârșirea omului în lume, mai întâi, pentru a putea ajunge la viața vecinică fericită.

Iată enormul, totalul preț, pe care Hristos îl pune pe traiul nostru pe pământ.

Și atunci e absurd să se spună că Evanghelia e o doctrină pentru cer, și nu pentru pământ. Ea e adevăr și

lege pentru muritori, pentruca trăind desăvârșit pe pământ, să-și poată câștiga și fericirea vecinică.

Evanghelia e actuală în fiecare zi, pentru singuratici, societăți și popoare, pentrucă nu-și proiectează drumurile și poruncile pentru Cer ci pe pământ. Ne arată, cum să trăim aici, pentru a putea trăi și în vecinicie.

Nu este deci o doctrină de lux, pentru meditare, ci o cale de urmat în viață.

Evanghelia arată cărările fiecărui om în lume. Și le arată chiar pe acelea pe care, dacă nu le urmează singuraticii, societatea, popoarele sau omenirea, își aduc nenorocire asupra lor chiar în aceasta viață.

Idealism, himeră, doctrină pentru ingeri? Dar adevărul și morala creștină se compun din porunci și îndrumări practice pentru viața fericită de toate zilele.

Nu există individ, familie, sau societate, care să poată fi mulțumită, să poată prospera, să se poată perfecționa înafară de adevărul și morala creștină.

Deci Evanghelia și Hristos nu sunt în afară de viața pământească a omului, ci sunt însăși inima acestei vieți.

Nici o doctrină superioară, nici un sistem politic sau social — în căutarea fericirii omului în lume — nu au ajuns vr'odată la principii potrioince doctrinei sau moralei creștine.

Astfel Evanghelia Celui Răstignit și Inviat din morți este în realitate aluatul, care dospește în fiecare clipă viața omului în lume. Dă aluat bun și pâine bună celor ce-i urmează principiile, și e neputincioasă pentru foamea acelor cari o disprețuiesc.

Ea e adânc înrădăcinată în esența fericirii sau nefericirii noastre în lumea aceasta, de care e legată și fericirea sau nefericirea noastră vecinică.

Evanghelia nu e o doctrină de lux pentru vecinicie. ci arătarea fiecărui pas, pe care trebuie să-l facem în viață, *pentru adevărata noastră fericire de pe pământ.*

Dacă aceasta e legată și de fericirea noastră vecinică, pe noi nu ne poate decât să ne încante.

Cuvânt pentru pacea lumii.

— Cuvântarea Sfântului Părinte ținută în Consistorul Secret pentru canonizarea Fericitorilor Ioan Fisher și Toma Morus. —

În curând creștinătatea întreagă va avea fericirea să preamărească, împreună cu falanga nesfârșită a Sfinților, pe doi fii ai Bisericii catolice din Anglia. Și ca și pârgă a acestei bucurii, Sfântul Părinte o prevestește celor mai aproape de inima Sa, anunțând apropiata declarare de sfinți a fericitorilor *Ioan Fisher* și *Toma Morus* în consistorul secret ținut mai pe urmă.

Fericitul Ioan Fisher s'a născut la Boverley, comitatul Yorkului, fu crescut la Cambrige, ajunse cancelarul Universității din aceea localitate. În 1504 a fost consacrat episcop la Rochester. În lupta din jurul divorțului regelui Enric al VIII, care a provocat ruperea Bisericii din Anglia de cea catolică, el s'a opus nelegiuirilor regelui. Pentru că n'a voit să depună jurământul de credință față de regele schismatic, ajunge în închisoare. Papa Paul al III-lea, drept răsplată pentru apărarea legii catolice, îl creiază cardinal. Enric, drept batjocură, amenință zicând, că Papa poate să trimită pălăria de cardinal, căci episcopul n'o să mai aibă cap, pentru a o îmbrăca. Amenințarea monarhului sanguinic se îndeplinește în ziua de 22 Iunie 1535. Înainte de a fi dus la eșafod Ioan Fisher găsește mângăiere în cuvintele Mântuitorului din Evanghelie: „Viața de veci este ca să te cunoască pe Tine, singur Dumnezeu adevărat, și pe cel ce l'ai trimis, pe Isus Hristos”. (In. XVII, 3). La câțiva pași de eșafod, bătrânul episcop își lapadă bastonul, de care se sprijinea până atunci și într'un suprem efort urcă treptele. Capul său căzu sub secura călăului. Întreaga Europă a plâns moartea lui Ioan Fisher și câțiva suverani au protestat împotriva crudității regelui schismatic.

Celalalt candidat pentru aureola sfinților, Toma Morus, este laic. El s'a născut la Londra în 7 Februarie 1478.

După studiile sale la Oxford și la Londra, ajunge cancelar al aceluiași Enric al VIII-lea. Cu admirabilă jertfă de sine și a familiei sale se împotrivește regelui, care s'a abătut dela legea catolică. Pentru aceea este închis și în sfârșit decapitat în 6 Iulie 1525. Morus primește cu bucurie moartea, realizând spusele sale, atât de des repetite: „Un om poate fi ucis fără multă pagubă, ci mai curând pentru nespusul bine și fericirea sa veșnică”.

Capul Creștinătății laudând virtutea acestor eroi ai credinței catolice, înfierează într'o admirabilă cuvântare, în cuvintele cele mai energice, egoismul feroce, capabil să prăbușească omenirea într'un nou măcel îngrozitor.

Iată, textual, frumoasa cuvântare a Sfântului Părinte:

Venerabili Frați!

Ne este totdeauna plăcută prezența voastră atât de număroasă în acest loc de unde vă însoțește interesul și așteptarea lumii întregi. De data aceasta, însă, sporesc interesul și așteptarea adunării voastre împrejurări de așa mare importanță, încât puținătatea Persoanei Noastre nu poate opri, ca ele să fie semnalate cu vrednicie în istoria Bisericii și a lumii, din motive într'adevăr foarte deosebite, precum foarte deosebite sunt între ele împrejurările înseși.

Ceea ce mai întâi se înfățișază sufletului Nostru și ce formează obiectul așteptării Noastre, precum și a întregii Biserici, este motivul de căpetenie, care ne-a determinat să Vă chemăm în fața Noastră: să Vă cerem adecă, după obiceiul și uzul Sfântului Scaun, votul Vostru despre Fericirii Martiri: Cardinalul Ioan Fisher, Episcop de Rochester și Toma Morus, Marele Cancelar al Angliei, cari vor fi cinstiți cu aureola sfințeniei. Tragem nădejdi, că aceasta va fi o plăcută și îmbucurătoare veste, nu numai iubitelui popor englez, ci întregii Biserici Catolice. De fapt, câtă vreme unul din ei este o nobilă podoabă și fală a cle-

rului, celalalt este tot așa pentru mireni. Din care pricină, dacă sunt așezate în vrednică lumină virtuțile lor minunate și martiriul pătimit de ei cu bărbăție pentru legile sfinte ale lui Dumnezeu și ale Bisericii, și, în deosebi, pentru apărarea Primatului papal, clerul și mireni au fiecare un model de admirat și de urmat. Dar nădărdim, că aceasta solemnă împrejurare va aduce foloase deosebite acelor, cari au comune cu Fericirii Martiri patria, limba și gloria. Știm de fapt, că mai ales Englezii au cerut cu stăruință și așteaptă cu dor fierbinte aceasta sporire a slavei compatrioților lor. Știm că dâșii, mai ales în zilele noastre, simțesc mai aprinsă nostalgia după credința străbunilor și după reîntoarcerea la Scaunul Apostolic, care cel dintâi purta Credința și cultul creștinesc în Anglia, și care, de vreme ce sectele necatolice se desbină tot mai mult, rămâne ca unica temelie și stâlp al adevărului. Știm în sfârșit și ni-l reamintim cu plăcere — că dâșii și-au manifestat aceasta intimă dorință pentru unitatea Turmei, cu prilejul Anului Jubilar al Răscumpărării, când foarte mulți din Anglia au venit, și privat și în grupuri, în aceasta de Dumnezeu păzită cetate.

De aceea noi dorim și ne rugăm ca acești Fericii să mijlocească dela Dumnezeu lumină și har pentru mintea și voința concetățenilor lor, pentru ca solemnă canonizare care se va săvârși încurând în splendoarea Bazilicii Vaticane, să fie pentru foarte mulți îndemn, ca să studieze mai profund învățătura Bisericii și să se îndrepteze plini de admirație către aceasta Mamă, ocrotitoare de sfințenie. Dar mai este, Venerabili Frați, și o altă împrejurare pe care nu o putem trece cu tăcerea. Fericirii Martiri sunt ridicăți la cinstea altarelor la împlinirea a patru veacuri dela glorioasa lor moarte, și tocmai când într'un chip atât de fericit se încheie Jubileul extraordinar extins la lumea întreagă, așa încât dâșii par a fi cununa vrednică a acelei cete de Sfinți, pe cari nu de mult i-am propus ca model Bisericii luptătoare. Și deoarece, slavă Cerului, departe de a scădea, mai de grab înmulțește dragostea de neam, nu încape nici o îndoială, că

dâșii vor mijloci o înflorire a înaintării neamului lor, mai ales acuma, când în toate părțile vastului Imperiu Britanic se sărbătorește cu mare bucurie și cu urări de fericire, a 25-a aniversare de când stăpânul acestei împărății a luat coroana de Rege și de Impărat.

Dar dacă lucrurile pe care le-am amintit până acuma, deși pe scurt, ne umplu sufletul de bucurie, pentru că lămuresc evenimente care desfătează, nobilitează și îndeamnă la fapte minunate mințile oamenilor, când însă ne întoarcem spre aceea criză înspăimântătoare — economică, politică și morală — care frământă omenirea, când examinăm consecințele și mai funeste de care ne este teamă pentru viitor, avem dreptate să fim adânc îngrijorați. Într'adevăr, distrugerile provocate de marele războiu european n'au fost încă pe deplin reparate, și iată că din nou orizontul este întunecat de nouri negri și străbătut de lumini sinistre, lucru care ține sufletele în teamă și cutremur, încât Ne vin în minte cuvintele lui Isus Hristos „veți auzi vești de războaie și răsmiriți... și vor fi... foamete și ciumă, spaime și semne mari din ceriu. Și vor fi mai murind oamenii de frică și de așteptarea celor ce vor să vie în lume” (Luca 21, 9 și urm.). Nu ne mirăm deci, dacă popoarele în așa mare consternare ori în atâta „strămtoare a neamurilor”, din toate părțile își întorc privirile spre Părintele Comuncerând lumină, ușurare și nădejde. Și deoarece dorim să răspundem, pe cât putem, așteptării fiilor, vrem să le deschidem sufletul Nostru părințesc, care, deși îngrijorat, se razimă totuși cu mare încredere în ajutorul milostivului Dumnezeu. Dacă oamenii în toate vremile au nevoie de virtutea creștinească a nădejzii, e de lipsă să apeleze la ea cu mai multă tărie în aceste vremuri de răstărite, fiind siguri, că ei înșiși și lucrurile lor sunt cărmuite de voia lui Dumnezeu. Să se razime deci îngrijorarea oamenilor pe aceasta virtute și să se transforme într'o fierbinte rugăciune către Părintele milelor fără de sfârșit, ca să se ivească vremuri mai bune pentru neamul creștinesc. Precum Apostolii clătinați și, aproape înghițiți de valurile furioase se întoarseră rugători

spre Hristos, tot așa și Noi, ca să se facă în sfârșit o liniște mare, repetăm rugăciunea lor: „Doamne mântuește-ne că pierim“ Deoarece svonul războiului s'a răspândit în toată lumea și pricinuește agitația și temerile tuturor, credem de cuviință să vorbim de aceasta chestiune, după cum cere slujba încredințată Nouă. Dacă popoarele ar trebui să ia din nou armele, unele împotriva celorlalte, dacă ar trebui să se verse din nou sângele fraților, dacă s'ar porni distrugerea pe pământ, pe mare și prin aer, care ar ruina totul, aceasta ar fi o crimă atât de nebunească, încât o socotim absolut cu neputință, după spusa aceea a juristilor: „*Quae contra ius fiunt, nec fieri posse credenda sunt*“. (Cele ce sunt împotriva dreptului nu putem crede nici să fie). De fapt nu putem crede, că aceia cari ar trebui să poarte la inimă grija pentru bunăstarea și prosperitatea popoarelor, să voiască să le împingă totuși la măcel, la ruină și la exterminarea nu numai a națiunii lor proprii, ci și la a unei mari părți a omenirii. Dacă însă cineva ar cuteza să săvârșească aceasta nerușinată crimă — Dumnezeu să îndrepteze trista presimțire, pe care Noi din partea Noastră o credem cu neputință — atunci nu vom putea face altceva, decât să ridicăm cu sufletul întristat din nou la Dumnezeu rugăciunea: „Risipește popoarele, care vreau războaie“ (Ps. LXVII, 31). Aceasta să fie spusă despre imposibilitatea morală a oricărui nou războiu, dar precum Nouă, tot așa și multora altora, le apare limpede și imposibilitatea fizică și materială a războiului în actualele împrejurări foarte grave. În timpul de față trist și plin de griji, care face să ne temem de un viitor și mai trist, ca Dumnezeu milostivul cu cereștile sale daruri să lumineze mințile acelor cari au

în mână stăpânirea și soarta popoarelor, precum bine știți. Venerabili Frați, în trecuta lună Ianuarie am statornicit trei zile de rugăciuni publice la Lourdes, arătând în acelaș timp dorința ca la ele să se adăogă acelea ale tuturor credincioșilor chiar din țările cele mai îndepărtate ale pământului. La acest praznic Noi voim să fim prezentați prin Cardinalul Nostru Secretar de Stat, atât din evlavie către Fecioara Zămislită fără prihană, cât și din datoria de recunoștință către Dumnezeu, care în timpul Anului Sfânt, a împărțit cu atâta prisosință din visteria Răscumpărării roadele mântuirii. Am crezut că nu va fi chip mai bun de a încorona Anul Jubilar al dumnezeștii Răscumpărări, decât făcând să se aducă înaintea minunatei peșteri dela Masabielle într'o atmosferă de învăpăiată evlavie, Jertfa Euharistică, timp de trei zile și trei nopți, fără întrerupere.

Aceste sfinte slujbe înnoiesc de fapt, în chip nesângeros, același prinos pe care dumnezeescul Răscumpărător îl aduse pentru noi pe lemnul Crucii Părintelui ceresc. Și aceasta se va întâmpla înaintea altarului Fecioarei Mame a lui Dumnezeu în seama căreia, atunci când în cea mai adâncă durere Ea sta la picioarele Crucii, Unul născut Fiul Ei îi încredință, ca maicii celei mai iubitoare, familia omenescă. În aceste zile mari se va înoui înaintea ochilor mulțimii cucernice priveliștea Calvarului, și peștera dela Lourdes va părea aceleeași mulțimi ca o Golgotă înrouată de dumnezeescul sânge. Suntem încredințați, că la bogatele roade de mântuire culese în timpul Anului Sfânt se vor adăoga altele încă și mai îmbelșugate și că prin mijlocirea Fecioarei Neprăhănite va răsări pentru lumea sbuciumată curcubeul păcii mult dorite.

Vânzătorii lui Horia și Cloșca.

— Documente din cele trecute vremi. —

N'am publicat documentul de mai jos, dacă anumite cercuri dela București și dela Cluj n'ar fi încercat o diversiune, cu prile-

jul aniversării a 150-a dela moartea lor de martiri ai neamului. S'a pretins, cu prilejul acestei aniversări la Ateneul Român din

București, că preoții uniți n'au participat la revoluția din 1784 decât ca „denuncianți“. Nimic mai neadevărat decât această aserțiune. **Nu episcopul unit Ioan Bob și clerul său dela Blaj, ci episcopii ortodocși Gheleon Nichitici din Sibiu și Petrovici din Arad însoțesc armata împăratului dela Viena și predică împotriva răsculaților.** Dintre preoții ortodocși, se disting, dobândind un trist renume, protopopii Iosif Adamovici, Ion Popovici, Gheorghe Popa și Solomon Popa. Cu numele celui dintâi ne întâlnim și în documentul de față. Alături de pădurarul Meltzer, el figurează ca cel mai meritos nu numai pentru prinderea lui Horia și a lui Cloșca, ci și pentru prinderea lui Uibar Urs, mare răsvrătit și el. Pentru aceasta faptă ticăloasă, protopopul ortodox al Abrudului vedem că primește, pe lângă o medalie de aur și 30 de galbeni (arginții lui Iuda!). Ajutoarele lui, sătenii din Lupșa, primesc și ei 70 de galbeni. Stăpânirea nu uită nici de celelalte cozi de topor, cei șapte locuitori din Râul Mare, cari l-au prins pe Horia și Cloșca. Ei sunt — știm din alte documente — următorii: Ștefan Trifu, Nuțu Mătieș, Ion Mătieș, Gheorghe Mătieș doi frați Neagu și Gheorghe Nicula. Pe lângă 600 de galbeni, ei

obțin scutire pe viitor de orice îndatoriri iobăgești față de domeniul Statului din Zlatna.

Aducem mulțumiri păr. Laurențiu Bran din Ariniș-Sălaj, pentru amabilitatea cu care ne-a comunicat acest document prețios.

P. Ioan Georgescu

491.

D S. V. Comitibus 12 Febr.

785

Dignata est Sacra Sua Matas septem incolis Nagy Aranyosiensibus qui praecipuos tumultuationis coriphaeos Hora et Kloska interceperunt 600 aureos, obequitatori camerali Meltzer, qui hos incolas conduxit, 100 aureos titulo remunerationis clementissime resolvere, et simul memoratos septem incolas, Dominiis fiscalis Zalattinensis subditos, e statu jobbationali benignissime eximere; praeterea vero Arci Diacono Josepho Adamovits, cuius opera alter tumultuantium coriphaeus Ujbar Ursz dictus, per quosdam incolas Lupsaienses interceptus extitit, unam auream monetam, et 30 aureos, praenotatis incolis lupsaiensibus 70 aureos in praemium clementissime impertiri, qua altissima Resolutio Dvrae ea cum ordinatione intimatur, ut illam, ad exigentiam Decreti Gublis de 29-a Jan. a. c. Nroque 600 exarati, ad omnium notitiam publicet.

Szebeni m. p.

Expediatur.

Michael Katona Ad. V. comes.

Expddit 21 Febr.

Cuvânt

către toate organizațiile Acțiunii Catolice din Țară.

Problema îngăduirii avortului prin o lege fundamentală a Țării, cum este codul penal, se apropie de faza decisivă. La Senat s'a dat din partea episcopilor Bisericii noastre o luptă care a stârnit admirația și recunoștința tuturor. Forma însă cum a trecut articolul 482, după toată această luptă energică și cu adevărat apostolică, nu satisface conștiințele creștine și nu

poate fi acceptată de ele nici într'un chip. De aceea a sosit timpul să intrăm noi în acțiune, organizațiile și asociațiile religioase-morale și să venim în ajutorul aceluia cari vor da lupta la Cameră.

Primejdia e mare; la Cameră nu mai sunt Arhieriei, cari să dea lupta pentru principiile moralei creștine; avortorii, ucigașorii de neam și de su-

sflete, vor exploata această împrejurare, trecându-și toate deziratele lor în articolul încriminat și toată lupta dată la Senat va fi zadarnică.

De aceea a sosit timpul să venim noi, cetățenii creștini ai acestei Țări întru apărarea concepției creștine, cu mijloacele legale și îngăduite de spiritul legilor. Trebuie să apărăm cinstea acestei țări cu 99% cetățeni creștini. Trebuie să oprim cu toată puterea ca să se sape mormântul a mii și milioane de suflete ale acestei Țări, ale acestui Neam.

Evangelia lui Hristos ne cheamă; conștiința și convingerea noastră de creștini ne silește! Nu putem admite ca în codul penal al Țării să fie trecută o formulă, care să îngăduie *uciderea directă* a fătului în sânul mamei; este o crimă față de Dumnezeu, față de Neam, față de suflet.

Trebuie să cerem autorităților în drept, ca în cod să se treacă o formulă, care să acopere exact concepția creștină despre avort; o formulă, care să oprească și să pedepsească avortul direct în mod absolut și categoric, o formulă în care să se circumscrie exact noțiunea avortului indirect, singurul admis de natură, de religie, de Biserică.

De aceea rugăm toate organizațiile noastre: *ale Agrului, ale Reuniunilor Mariane, ale Tineretului Universitar*, ca atunci, când proiectul codului penal, votat la Senat, se va depune la Cameră, să intervină telegrafic sau în scris, la autoritățile în drept, și anume: *la d-l Președinte al Camerei, la d-l Ministru al justiției, la deputații județului respectiv*, cerându-le categoric și energic, în numele conștiinței creștine a acestui Neam, ca în cod să se pună formula admisă de morala firii, de morala religiei creștine, care nu admite sub nici o împrejurare avortul direct și ucigător al fătului, nici chiar în cazul primejdiei de moarte a mamei.

Avem încredere în Dumnezeu, avem încredere în conștiința creștinească a

acestei Țări, avem încredere în actualul ministru al Justiției, prezentatorul și susținătorul acestui cod, ministru, care este totodată și președintele general al *Agrului*, asociație eminentemente socială morală și națională, care are înscrisă în Statute (art. 3 al. c) „îndrumarea vieții publice și private potrivit eticei creștine, în sentimentul iubirii de neam și de patrie”. Președintele Agrului nu va putea trada niciodată principiile asociației ce o conduce.

De aceea încredere, fraților, și faceți demersurile cerute, la timp, cu energie și cu respectul cuvenit.

Vom învinge, căci Dumnezeu, adevărul și sufletul acestui neam este cu noi.

Oradea, la 14 Martie 1935.

Păr. Dr. Aloisie L. Tăutu
Directorul spiritual al Agrului

Diverse.

Dorim tuturor cititorilor noștri învierea
Domnului plină de cerești daruri!

Conferințe religioase. În continuarea conferințelor religioase, privind sub diferite aspecte, „Biserica română unită”, a conferențiat Joi, în 4 Aprilie a. c. Domnul Dr. Zenovie Păclișanu din București, în cadrele conferințelor organizate de Asociațiile noastre religioase Agru, Reuniunea „Sf. Maria” și Astru.

În asistența laudabil de numeroasă, am remarcat personalități distinse de ale Bisericii unite din Cluj, în frunte cu Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Iuliu.

Subiectul conferinței a fost „Biserica română unită și dezvoltarea conștiinței naționale”, subiectul pe care comitetul central al Agrului, sesizat de multele și nejustificatele lacuze aduse Bisericii unite l-a fixat, ca și pe cele anterioare, pentru lămurirea credincioșilor acestei Biserici și a Românilor de bine.

Atât prin graiu viu, cât mai ales prin presă angajată, se afirmă că Biserica unită este în România o mare primejdie națională, este un „strein” înfipt de dușmani în mijlocul neamului nostru, e un cult ce

dă ascultare unui conducător strein (Papa), pus în erviciul Budăpestei; este apoi o unealtă de extirpare a elementului rămănesc de pe aceste plaiuri și alte și alte acuze de acest fel.

Ca o primă argumentare Dl. Păclșanu citește un text al Președintelui „Fo.”-ului, Dl. Sextil Pușcariu, care spune lămurit, că orice mișcări cu caracter național cunoscute în istoria noastră și-au avut impulsul din Apus. Și atunci, dacă acesta e adevărul, și îl recunosc și aceia cari contestă naționalismul Bisericii noastre, noi completăm afirmația, spunând că, dacă neamul nostru a luat legăturile cu Apusul, aceasta a fost numai în urma și datorită Unirii Bisericii noastre cu Roma.

Această Roma, singura păstrătoare a credinței celei adevărate a dat Românilor o întreită conștiință națională: a originii noastre latine, a drepturilor noastre pe aceste plaiuri și a unității naționale.

Intemeiați pe conștiința originii noastre latine — pe conștiință, nu cunoștința, pe care o aveau și cronicarii, — au pornit bărbați, ca Inocențiu Micu Klein, Petru Maior, Gh. Șincai, Ignatie Daraban ș. a. lupta pentru emanciparea Românilor din Ardeal. Bărbați ai Bisericii unite au fost aceia, cari au formulat pretenziunile de drepturi pe pământul nostru strămoșesc, în acel memoriu pe care adunarea națională de pe Câmpia Libertății. I-a recunoscut și și l-a însușit.

Biserica unită prin legăturile ei spirituale cu Roma ne-a dat în fine și conștiința unității noastre naționale. Fiind adecă, toți Românii din toate provinciile, urmași ai vechilor Romani ei trebuie să fie și frați uniți între hotarele aceleiași patrii. Toți scriitorii acestei provincii, scriu nu numai pentru Ardeal, ci pentru toți Românii de pretutindeni, și aici nu se consideră Ardeleni ci se numesc cu numele de daco-români. Gheorghe Șincai are în în scrierile sale, tâșniri cari tradează o îngrijorare pentru faptul, că Românii stau împrăștiați și nu se unesc.

Inocențiu Micu Klein când pretinde, drepturi, le cere nu numai pentru preoți ci pentru toți Românii din Ardeal; sigur că această luptă n-a purtat-o singur ci împreună cu clerul unit care l-a ajutat și-a mers alături de el până la biruință.

Cele 16 puncte formulate la Blaj, la 1848-49 au ieșit din capul lui Timoteiu Cipariu, care publicând un articol „Ce este de făcut” formulează amintitele 6 puncte, începând astfel lupta, care a culminat în „Supplex libellus valachorum”.

La fel Petru Maior a fost un inițiator și mare luptător al ideii de unitate națio-

nală, fapt ce-l făcu pe Dl Iorga să numească epoca sa „epoca lui Petru Maior”. Iar Mihail Kogălniceanu la timpul său spune despre acelaș Maior: „Ca un nou Moise a deșteptat duhul național”.

Un alt bărbat de valoare al Bisericii noastre, care a servit aceeași luptă de unitate națională, a fost Alexandru Papiu Ilarian, care după unirea Principatelor (1859) s'a prezentat în persoană la Cuza Vodă și i-a spus că: „e nevoie să se alătore și Ardealul la aceea unire, pentruca să fie completă”.

Această, prin urmare, întreită conștiință națională a fost baza pe care s'a dezvoltat viața românească din Ardeal și rezerva care a alimentat sufletul neamului nostru, ca să ajungă aceea fericitoare zi dela 1 Decemvrie 1918.

Conferința a fost viu aplaudată de către întreaga asistență. (ip).

„Blajul ca factor de unitate națională”. Ciclul conferințelor referitoare la „Biserica unită în viața neamului”, a fost încheiat prin a 5 a conferință, ținută de păr. Dr. I. Georgescu, canonic în Oradea, tratând despre „Blajul ca factor de unitate națională”, în 11 Aprilie a. c.

Evocând desbinările cari s'au născut între conducătorii români după eșecul Memorandum-ului, conferențiarul arată, că și astăzi în sânul românismului, s'au instalat desbinări similare, din cauza ambiției și dorinței de dominație a unei tabere, care, prin comandanții ei trimite săgeți veninoase și acuze calomnioase la adresa Românilor uniți, că ei au fost denunțianți în revoluția lui Horia, că au fost slugi ai Habsburgilor și Ungurilor, că sunt vânduți streinilor, și alte ofense neintemeiate, ridicole, cari procură o situație penibilă și caraghioasă, „înantelor capete dominante” din cari emanează, și cari de loc nu le fac cinste.

Acestea toate sunt atentate în contra adevărului arătat de istorie. Dar, cei capabili de astfel de atitudini au mers până acolo, încât au contestat marea importanță culturală a Blajului, spunând, că acesta are numai o „importanță locală”, că elevii școlilor sale erau numai din localitate și comunele din jur, că mișcarea și lumina Blajului n'a avut nici o repercursiune asupra țării.

În contra acestor susțineri tendențioase și neintemeiate, conferențiarul demonstrează că „lumina Blajului a fost dusă de vrednicii săi fii în toate provinciile românești, în cele mai mari orașe”, prin aceasta fiind cel mai mare factor de unitate națională.

O mână providențială a îndreptat lumina Blajului înspre granița de Vest la Oradea Mare, prin Ignatie Daraban, care

ajungând episcop, este sufletul desideratelor românești din acel memorabil: „Supplex Libellus Valachorum”. A înființat Seminarul Teologic și alte școli după modelul celor din Blaj.

La Beiuș Samuil Vulcan a înființat liceul cu scopul de a reînvia latinitatea. Casalul era deschisă tuturor, căei aici se adunau intelectualii de elită de pe aceea vreme: Bob, Maior, Șincai ș. a. pentru a discuta chestiuni vitale naționale, după cum spune Țichindeal.

Cel, care a profitat de lumina Blajului, a fost Brașovul. Deși aici ar fi existat o școală mică de prin sec. XV. funcționând rudimentar prin sec. XVIII, totuși aceasta vegeta numai. Însă la 80 de ani după înființarea școlilor din Blaj (1754), elemente crescute și ridicate din atmosfera blăjană, vin aici pentru a da nouă vieată școlii existente și pentru a o reorganiza. Așa avem aici pe Timoteiu Cipariu, care în 1836, invită și pe Barițiu la Brașov. Acesta vine și redactează un manifest, prin care cere concursul Brașovenilor pentru a ridica școli și a le reorganiza. După aceasta vine aici și Andrei Mureșan, poetul

Tot în acest timp, invitat de abatele Kovács, vine la școlile rom. cat. și Iacob Mureșanu, fiul preotului unit din Rebrîșoara, Năsăud, crescut la Blaj, ajungând mai târziu director de gimnaziu timp de 30 ani.

În 1838, Gheorghe Barițiu, împreună cu ceilalți colegi ai săi, scoate „Gazeta Transilvaniei” care la început avea mai mult caracter informativ, iar din 1844, ea devine o adevărată „școală” decând începe a publica articole de fond interesante. Era abonată de Românii din toate provinciile, iar Moldovenii și Muntenii (opozitia românească) se serveau de ea, pentru a da expresie sentimentelor naționale, căci ziarele lor erau cenzurate de consulul rusesc. Gheorghe Sion spune, că „Gazeta Transilvaniei” ne-a scăpat de „*obscurantism*”. Lumina Blajului s'a refractat și la Năsăud, unde aveam pe marii Vicari: Para, Moșil, etc. toți adăpați din lumina Blajului.

Ioan Budai Deleanul a răspândit românismul dela Blaj, și în Lembergul Galitiiei.

La Cernăuți, în Bucovina a lucrat Aron Pumnul. Încă fiind profesor la Blaj, prin elevii săi, făcea o intensă propagandă națională, din care cauză a fost persecutat de unguri. Pleacă la București, iar de aici pe jos la Cernăuți, unde era foarte mult iubit de familia Hurmuzachi. Ocupă prin concurs catedra de limbă română, obținută la intervenția acestei familii. La concurs s'au prezentat 5 candidați ortodocși: 4 s'au retras rămânând numai Blajevici. Inaugurarea acestei catedre a fost un adevărat

eveniment: limba română se preda pentru prima dată la o catedră publică. Școala lui Pumnul a influențat foarte mult Bucovina. El a fost profesorul lui Eminescu, dela care a luat acesta naționalismul său. Monumentul ridicat lui Pumnul după moartea lui, este expresia respectului acestei provincii față de memoria lui.

La Seminarul din Socola, din inițiativa lui Ven. Costache au fost aduși profesori dela Blaj, între cari: Ioan Nuțu Coste, V. Bob, Fabian Pop și alții dela Brașov, iar după Eteria lui Alexandru Ipsilanti, Simeon Bărnuțiu, Augustin Treboniu Laurian, etc., pentru a reorganiza această înaltă școală, care înainte numai vegeta.

În Iași, capitala Moldovei a ajuns Papiu Ilarion, nepotul episcopului unit Lemenyi, iar mai târziu distins elev al lui Simeon Bărnuțiu. După terminarea dreptului la Padua, întors în țară, ajunge primconsul în Moldova, apoi profesor universitar, iar în 1864 sub domnitorul Cuza, și în guvernul lui M. Kogălniceanu ajunge Ministru de resort, în care calitate a luptat și susținut pentru prima dată inviolabilitatea domiciliului și a Postei. El a rostit cel dintâu discurs la Academia română despre „Șincai”. A declarat, că munca Moldovei și a Munteniei, fără „cetatea puternică a Ardealului” nu are viitor. La bătrânețe a înființat societatea „Transilvania” pentru ajutorarea tinerimii din „țara sa de origine” pentru a studia în țările latine. Așa au primit bursă, I. Drăgescu, Ion Lapedatu tatăl actualului ministru al cultelor, M. Strajanu, etc.

La București vine Ioan Maiorescu, primul profesor universitar de aici. Deși a făcut studiile teologice la Blaj, totuși nu s'a preotit. Sub Vodă Bibescu a fost invitat în Craiova și apoi trimis ca plenipotențiar la conferința internațională din Frankfurt am Mani, unde a preconizat unirea Țărilor românești sub coroana unui principe din Familia de Hohenzollern. Prin aceasta el este primul care formulează idealul românesc.

În Tulcea Dobrogei, a fost profesorul Gheorghe Săcășanu, întemeietorul societății „Iridenta română” care, cu ocazia inaugurării monumentului realipirii Dobrogei, între altele a spus: „După căderea Plevnei turcești, ne-a rămas să mai învingem Plevna ungurească”!

Lumina Blajului a pătruns și până la Susnevită din Istria, de unde călătorul și distinsul literat T. Burada, a adus pe tânărul Andruți B., care a făcut școala normală la Blaj, de unde a luat suflet românesc și cultural, așa încât mai târziu a scris un „Calendar” istro-român. Conferențiarul menționează faptul, că însuși Gheorghe

Coșbuc, marele meșter al grâului românesc, a fost fiul preotului unit Coșbuc alimentat și el din cultura Blajului.

Înșirând aceste centre provinciale cu personalitățile mai marcante, cari au activat în ele, și cari, toate au fost „exponenți ai ideilor și sufletului românesc câștigat la Blaj”, conferențiarul încheie reproducând cuvintele princiare rostite de Majestatea Sa Regele Carol II. cu ocazia înscăunării Mitropolitului Vasile Suciul la Blaj, la 1 Ian. 1920, prin cari se ilustrează meritul Bisericii unite de a fi stabilit și procurat legătura între apus și neamul românesc, căci Blajul are meritul nepieritor de renaștere literară și științifică, că actul Unirii cu Roma a adus idei noi și a creat drumuri

deschise, pe cari au umblat bărbați celebri, al căror aport pe teren național nu face decât cinste Bisericii unite, și pledează contra aceloră, cari azi fiind în situația fericită, la producerea căreia a contribuit în cel mai mare procent Ardealul cu astrii săi — disprețuesc „mica noastră Roma”, citadela și lumina producătoare de lumină: Blajul.

Însă în viitor mișcarea celor ce respectă Blajul, va fi de a activa asiduu pe teren religios, opera constructivă pentru Stat, neamul românesc trebuie readus la vechea vigoare și vom preconiza o nouă viață pentru toți Români: *spirituală, creștină și culturală.*

ico.

„ȚĂRANUL”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII S. A. GHERLA.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ȚĂRANUL” s. a. Gherla — în conformitate cu §-ul 16 din statute — sunt invitați la

a IX-a adunare generală ordinară

care se va ținea în localul institutului din Gherla la 30 Aprilie 1935, ora 18 cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constituirea adunării generale.
2. Dărea de seamă a Consiliului de administrație și a Consiliului de supraveghere asupra exercițiului 1934.
3. Aprobarea bilanțului. Descărcarea Consiliului de administrație și a Consiliului de supraveghere de gestiunea anului 1934.
4. Alegerea Consiliului de administrație și a Consiliului de supraveghere.
5. Eventuale propuneri.

DIRECȚIUNEA.